

Fiscoloog

Ne Bis in Idem

Auteur(s): Stefaan Van Crombrugge

Editie: 1492 p. 14

Publicatiedatum: 12 oktober 2016

Auteur(s) van boek/vakpersartikel: A. Van De Vijver

Ne Bis in Idem

In de reeks Grondslagen van het fiscaal recht is het doctoraal proefschrift van A. VAN DE VIJVER over het *ne bis in idem*-beginsel verschenen. Het is een fundamenteel werk, dat van aard is het Belgisch fiscaal recht vooruit te helpen. Het is origineel in de mate dat het zeer sterk rechtstheoretisch en zelfs rechtsfilosofisch onderbouwd en georiënteerd is. Dat zijn we in de Belgische fiscale literatuur niet gewoon. En al dat rechtstheoretisch geweld is bovendien positiefrechtelijk bruikbaar en niet, zoals in andere rechtstakken zo vaak het geval lijkt te zijn, *l'art pour l'art*. Anderzijds moeten we wel toegeven dat de lectuur van het boek ons in positiefrechtelijk opzicht wat onwezenlijk voorkomt, omdat de auteur *ne bis in idem* in het fiscaal recht als een algemeen rechtsbeginsel beschouwt. Op basis van een arrest van het Hof van Cassatie van 30 november 1950 wordt *non bis in idem* door de heersende mening in het fiscaal recht niet beschouwd als een eigenlijk rechtsbeginsel dat ook buiten een duidelijke wettekst zou moeten worden toegepast.

Zijn al de klassieke auteurs, van VAN HOUTTE over AMERIJKX tot TIBERGHEN, die de zaak grondig hebben behandeld, dan verkeerd geweest, waar zij in dat cassatiearrest toch alleen maar lezen, wat er letterlijk in staat ?

Dat doet natuurlijk geen afbreuk aan de gerechtvaardigheid van een pleidooi voor een *ne bis in idem*-beginsel.

De auteur vertrekt vanuit de rechtstheorie van DWORKIN, voor wie zij een zeer grote verering blijkt te hebben, want doorheen het hele boek worden bijna alle opvattingen afgemeten aan diens theorieën. De theorie van DWORKIN steunt op de coherentie van het rechtstelsel. Dat is een uiterst aantrekkelijke zienswijze, die de auteur, naar ons gevoelen volkomen terecht, ook op het fiscaal recht betreft. Zo komt zij ertoe de door veel Belgische fiscalisten voorgestane nadruk op letterlijke interpretatie te vervangen door meer systematische en zelfs teleologische interpretatie, al koppelt zij dat laatste eerder aan rechtshistorische interpretatie. Toegesneden op haar onderwerp, vertrekt de auteur vervolgens van een elementaire benadering van het belastingbegrip, waarin zij in wezen een betaling aan de overheid ziet voor de bescherming van persoonlijke eigendomsrechten. Zeer kort samengevat, komt haar wezensstelling er dan op neer dat dubbele belasting in het licht van dat belastingbegrip niet past in een coherent stelsel.

De auteur onderzoekt dan uitvoerig rechtsvergelijkende elementen, de huidige rechtspraak en rechtsleer in België (waarbij wij het, zoals gezegd, op positiefrechtelijk vlak wel niet eens zijn met haar stelling dat het cassatiearrest van 30 november 1950 steeds door iedereen verkeerd begrepen is), de grondslagen van een *ne bis in idem*-beginsel, de interactie met legaliteit, evenredigheid, rechtszekerheid en gelijkheid en de problematiek van de afweging tegenover de legaliteit en de fiscale autonomie. We moeten wel zeggen dat de precieze contouren van het door de auteur voorgestane *ne bis in idem*-beginsel doorheen al die analyses wel wat ondergesneeuwd raken.

Dit is een belangrijk en fundamenteel werk voor het Belgisch fiscaal recht, als men het opvat als een pleidooi voor de aanvaarding van een *ne bis in idem*-beginsel en niet als een weergave van geldend positief recht. Dat laatste vereist dat het Hof van Cassatie terugkomt op zijn rechtspraak van 1950. Indien dit gebeurt, zal dit boek er in hoge mate toe bijgedragen hebben.

A. VAN DE VIJVER, *Een verkenning van de grondslagen van het Ne Bis in Idem-beginsel in het Belgisch belastingrecht*, Gent, Larcier, 2015, 527 p.

A. VAN DE VIJVER, *Een verkenning van de grondslagen van het Ne Bis in Idem-beginsel in het Belgisch belastingrecht*, Gent, Larcier, 2015, 527 p.